

The logo for ZAG (Zavod za gradbeništvo Slovenije) consists of the letters 'ZAG' in a bold, blue, sans-serif font, set against a light gray square background.

ZAVOD ZA
GRADBENIŠTVO
SLOVENIJE

SLOVENIAN
NATIONAL BUILDING
AND CIVIL ENGINEERING
INSTITUTE

POŽARNI GRADBENI PROIZVODI IN MATERIALI PO REALNEM POŽARU

UGOTOVITVE TER PREDLOGI ZA SPREMEMBE
IN DOPOLNITVE NA PODROČJU ZAKONODAJE
POŽARNE VARNOSTI

Manca Ahačič, dip. var. inž.

Ljubljana, 25.9.2014

UREDBA (EU) ŠT. 305/2011 O DOLOČITVI USKLAJENIH POGOJEV ZA TRŽENJE GRADBENIH PROIZVODOV

- Leta 2000 je Slovenska gradbena zakonodaja sprejela Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro – Ur.l. RS, št. 52/2000) in s tem v pravni red Republike Slovenije vnesla Direktivo sveta Evropske unije št. 89/106/EGC za gradbene proizvode. S tem je bil omogočen prosti pretok gradbenih proizvodov znotraj držav Evropske unije.
- V Uradnem listu Evropske unije št. 88 z dne 4. april 2011 je bila objavljena nova Uredba (EU) št. 305/2011 (CPR) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marec 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS (CPD). Uredba se v celoti uporablja od 1. julija 2013, ko tudi nadomesti Direktivo sveta Evropske unije št. 89/106/EGC za gradbene proizvode.

UREDBA (EU) ŠT. 305/2011 O DOLOČITVI USKLAJENIH POGOJEV ZA TRŽENJE GRADBENIH PROIZVODOV

- Osnovni namen CPR je odprava tehničnih ovir pri trgovanju z gradbenimi proizvodi znotraj Evropskega gospodarskega prostora.
- CPR omogoča enoten sistem (metode) ocenjevanja ter deklariranja lastnosti (z izjavo o lastnostih), ne posega pa v sistem gradbenih predpisov držav članic. Zahtevane lastnosti gradbenega proizvoda določijo zakonodajalci v državah članicah, pri tem pa se morajo držati enotnega tehničnega jezika, izraženega v harmoniziranih tehničnih specifikacijah.

UREDBA (EU) ŠT. 305/2011 O DOLOČITVI USKLAJENIH POGOJEV ZA TRŽENJE GRADBENIH PROIZVODOV

SPREMEMBE V TERMINOLOGIJI [4]	
STARO	NOVO
Direktiva o gradbenih proizvodih (CPD)	Uredba o gradbenih proizvodih (CPR)
Sistemi ugotavljanja skladnosti	Sistemi za ocenjevanje in preverjanje nespremenljivosti lastnosti (AVCP)
Izjava o skladnosti (DOC)	Izjava o lastnostih (DOP)
Bistvene zahteve za gradbene objekte	Osnovne zahteve za gradbene objekte
Značilnosti	Bistvene značilnosti
Začetni tipski preskus	Določitev tipa proizvoda

UREDBA (EU) ŠT. 305/2011 O DOLOČITVI USKLAJENIH POGOJEV ZA TRŽENJE GRADBENIH PROIZVODOV

Uredba na novo definira pojme:

- „**gradbeni proizvod**“ pomeni vsak proizvod ali sklop proizvodov, ki je proizveden in dan na trg za trajno vgradnjo v gradbene objekte ali njihove dele ter katerega lastnosti spremenijo lastnosti gradbenih objektov glede na osnovne zahteve za gradbene objekte

Gradbeni objekti kot celote in njihovi posamezni deli morajo biti primerni za predvideno uporabo, pri čemer je treba zlasti upoštevati zdravje in varnost udeležениh ljudi skozi celoten življenjski cikel teh objektov.

Gradbeni objekti morajo ob običajnem vzdrževanju izpolnjevati te osnovne zahteve za gradbene objekte ves čas ekonomsko sprejemljive življenjske dobe.

UREDBA (EU) ŠT. 305/2011 O DOLOČITVI USKLAJENIH POGOJEV ZA TRŽENJE GRADBENIH PROIZVODOV

Osnovne zahteve:

- **Mehanska odpornost in stabilnost**
- **Varnost v primeru požara**
- **Higiena, zdravje in okolje**
- **Varnost in dostopnost pri uporabi**
- **Zaščita pred hrupom**
- **Varčevanje z energijo in ohranjanje toplote**
- **Trajnostna raba naravnih virov**

2. Osnovna zahteva: Varstvo pred požarom

- določa, da morajo biti gradbeni objekti načrtovani in grajeni tako, da ob izbruhu požara:
 - določen čas še ohranjena nosilnost konstrukcije;
 - omejeno nastajanje in širjenje požara in dima v gradbenem objektu;
 - omejeno širjenje požara na sosednje gradbene objekte;
 - mogoče osebam v objektu zapustiti objekt ali da jih je mogoče rešiti na drug način;
 - upoštevana varnost reševalnih ekip.
- Glavna funkcija je podaljšanje že razpoložljivega časa za varno evakuacijo in večje varnosti reševalnih ekip.

ZAKON O GRADBENIH PROIZVODIH

- Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro-1, Uradni list RS, št. 82/13), ki je začel veljati 23. 10. 2013, predstavlja prilagoditev slovenske zakonodaje zahtevam evropskega pravnega reda in ureja dajanje na trg tistih proizvodov oz. sklopov proizvodov, ki so namenjeni za trajno vgradnjo v gradbene objekte in katerih lastnosti vplivajo na lastnosti gradbenih objektov in za katere ne obstajajo harmonizirane tehnične specifikacije po Uredbi (CPR).

ZAKON O GRADITVI OBJEKTOV

- Zakon o graditvi objektov (ZGO-1-UPB1) je potrebno uskladiti z novo Uredbo in novim Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro-1).

ZAKON O GRADITVI OBJEKTOV

- V 53. členu Zakon o graditvi objektov (ZGO-1-UPB1) je zavedeno, da je revizija obvezna za projektno dokumentacijo, ki se nanaša na zahtevne objekte, za projektno dokumentacijo, ki je bila izdelana v tujini in za projektno dokumentacijo, za katero je tako določeno s posebnimi predpisi.
- Z revizijo projektne dokumentacije je treba preveriti, ali bo objekt skladen s prostorskimi akti in zanesljiv, ali je z načrti tehničnih rešitev dokazano izpolnjevanje bistvenih zahtev in ali je vplivno območje objekta določeno na predpisani način ter poskrbeti za kontrolo brezhibnosti in računske pravilnosti načrtov gradbenih konstrukcij.
- V letu 2012 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov (ZGO-1D), kjer prav tako v 53. členu ZGO-1D odpravlja revizijo projektne dokumentacije, razen **če jo ne zahteva investitor.**

ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM

Zakon o varstvu pred požarom (ZVPoz-UPB1, Uradni list RS, št. 03/07, 12/13) ureja sistem varstva pred požarom, ki obsega organiziranje, načrtovanje, izvajanje, nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom.

Cilj dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom je varovanje ljudi, živali, premoženja in okolja pred požarom in eksplozijo. Za uresničevanje ciljev je treba zagotoviti :

- načrtovanje in upoštevanje preventivnih ukrepov varstva pred požarom;
- odkrivanje, obveščanje, omejitev širjenja in učinkovito gašenje požara;
- varen umik ljudi in živali s požarno ogroženega območja;
- preprečevanje in zmanjševanje škodljivih posledic požara in eksplozije za ljudi, živali, premoženje in okolje;
- vzpostavitev ekonomskih razmerij med predpisanimi preventivnimi ukrepi varstva pred požarom in pričakovano požarno škodo

ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM

Leta 2012 je izšel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred požarom (ZVPoz-D, Uradni list RS, št. 83/12), kjer so največje spremembe:

- v 22. členu ukinja soglasija na ŠPV ali ZPV v postopkih za izdajo gradbenega dovoljenja po predpisih

- Z ukinitvijo soglasij in revizij je sedaj v celoti vsa odgovornost glede zagotavljanja ustreznega nivoja požarne varnosti za vse objekte (tudi za požarno zahtevne) preložena na investitorja in odgovornega projektanta.
- Brez nadzora je namreč neupravičeno pričakovati, da se bodo pri gradnji upoštevale osnovne oziroma minimalne zahteve požarne varnosti. Investitor po čim nižjih stroških izvedbe projekta pritiska zaradi nižanja stroškov med samo gradnjo na odgovornega projektanta, da vključi le najosnovnejše in najcenejše elemente požarne varnosti. Problem pa predstavlja tudi prenizek nivo znanja odgovornih projektantov.
- Nepravilnosti so se izvajale že sedaj, ko je bil nadzor predvsem pri sanaciji objektov, kjer ni zahtevano gradbeno dovoljenje in kjer se ne upošteva požarnovarnostnih ukrepov.

PRAVILNIK O POŽARNI KLASIFIKACIJI GRADBENIH PROIZVODOV

- Pravilnik o požarni klasifikaciji gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 77/03) je potrebno spremeniti in posodobiti z novimi tehničnimi specifikacijami, ki predstavljajo zadnje stanje tehnike in tehnologije.
- Dopolniti s klasifikacijami:
 - za požarnoodporne kanale in požarne lopute
 - za požarno odporne elemente sistema za nadzor dima
 - za električne inštalacije

PRAVILNIK O ZASNOVI IN ŠTUDIJI POŽARNE VARNOSTI

- Pravilnik o zasnovi in študiji požarne varnosti (Uradni list RS, št. 12/2013) sedaj lahko vsak odgovorni projektant izdelala zasnovo študije požarne varnosti, brez predznanja o požarni varnosti, posledično se slabša požarna varnost v objektih.

PRAVIL GASILSKE SLUŽBE

- Pravil gasilske službe (Uradni list RS, št. 52/10) je potrebno uskladiti z novejšo zakonodajo.

PRESKUŠANJE GRADBENIH PRIZVODOV NA TOKSIČNOST

- V požarih so smrtne žrtve oziroma pri gašenju požarov pride do zastrupitve zaradi vdihavanja strupenih dimnih plinov.
- Priporočljivo bi bilo vključiti testiranja materailov na toksičnost.

DOPOLNITEV GRADBENH PREDPISOV

- Podstrešja je potrebno požarno ločiti od ostalih prostorov.
- Večina požarov je nastala v objektih starejše gradnje (od 20 let in starejše), ki pa so bili z leti dograjeni in obnovljeni. Ti objekti nimajo nameščenih nobenih sistemov za odkrivanje in gašenje požarov, saj v času gradnje ni bilo predpisano s projektom.

PROJEKTIRANJE

Pri projektiranju in vgradnji je potrebno večjo pozornost posvetiti:

- nedostopnim votlim prostorom, ki so največkrat vzrok za širnjene požara
- prevelikim požarnim sektorjem v javnih objektih
- sistemi za ODT
- projektiranju sistemov alarmiranja

VGRADNJA POŽARNIH PROIZVODOV IN MATERIALOV

- V vseh predpisih je predpisano, da morajo vgrajeni gradbeni proizvodi in materiali, instalacije, napeljave, naprave, oprema in sistemi izpolnjevati zahteve za varnost pred požarom v skladu s predpisi iz prejšnjega odstavka, predpisi o gradbenih proizvodih in predpisi o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti.
- V Sloveniji nimamo ustreznih pravil in nadzora za pravilno vgradnjo požarnih gradbenih proizvodov in materialov.

VGRADNJA POŽARNIH PROIZVODOV IN MATERIALOV

- Izvajanje nadzora pravilne vgradnje proizvodov za požarno zaščito stavb je omejeno na ugotavljanje skladnosti dokazil o požarnih lastnosti proizvodov s tehnično dokumentacijo.
- Nadzor nad pravilno vgradnjo naj bi po predlogu izvajal pristojni odgovorni nadzornik. Za izkaz požarne varnosti bi projektanti morali pregledati pravilno vgradnjo in izbiro požarnih gradbenih proizvodov, največkrat jih zanima samo ustrezna dokumentacija.
- Vloga zavarovalnic!

ZAKLJUČEK

- V Sloveniji še ni prišlo do večjega požara, v katerem bi naenkrat umrlo večje število ljudi, zato se tudi ne zavedamo kakšno škodo povzročajo odstranjevanje birokratskih ovir. Žal pa dobre praske iz tujine, ki so nastale po večjih požarih ne upoštevamo.
- Slabša požarna varnost v objektih pomeni večjo možnost nastanka požara, ki povzročia veliko škode, tako je posledično ogrožena varna evakuacija uporabnikov objekta in tudi varnost reševalnih enot – gasilcev.